

ІВАНЧУК ВІКТОР ГНАТОВИЧ

18 травня 2022 р. помер ветеран Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат фізико-математичних наук, старший науковий співробітник Віктор Гнатович Іванчук. Народився Віктор Гнатович 16 травня 1930 р. у с. Клітище, Черняхівського району Житомирської області у сім'ї агрономів зі складною долею у роки трансформації та становлення колгоспного ладу. Після закінчення школи 1948 р. вступив до Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка.

Закінчив із відзнакою фізичний факультет у 1954 р. і був рекомендований в аспірантуру на кафедру астрономії, яку закінчив 1958 р. під керівництвом професора С. К. Всехсвятського. Кандидатська дисертація В. Г. Іванчука була присвячена дослідженню проблеми нагрівання сонячної корони та впливу магнітних полів Сонця на її нагрів. Дослідження виконувалося в теоретичному руслі значною мірою під впливом неофіційних керівників Г. М. Нікольського та Є. О. Пономарьова, які працювали на той час на кафедрі астрономії. Спілкування із цими особистостями, у майбутньому видатними вченими, допомогло Віктору Гнатовичу визначити сферу своїх наукових інтересів і мало на нього великий вплив. Після захисту дисертації "Магнітне поле та структурні особливості корони Сонця" (1965) пра-

цював на різних наукових посадах кафедри астрономії фізичного факультету, а з 1988 р. до виходу на пенсію у 1999 р., Астрономічної обсерваторії університету.

За час роботи в університеті до сфери наукових інтересів В. Г. Іванчука входили: напрями фізики сонячної атмосфери й геліосфери, сонячна активність, структура і динаміка сонячної корони та її магнітних полів, зв'язок корони і хромосфери із сонячним вітром, перехідний шар хромосфера–корона, сонячні спікули, корональні транзйенти, міжпланетні ударні хвилі, геліосферний струмовий шар. Уперше показав, що полярні промені Сонця є джерелом корпускулярних потоків сонячного вітру. Відкрив надтонкі односекундні струминки у внутрішній короні – продовження хромосферних спікул. Довів, що існує "сонячний дощ" – низхідні потоки плазми у перехідному шарі хромосфера–корона. Брав участь у багатьох експедиціях Київського університету зі спостережень повних сонячних затемнень, полярних сьйв, комет. Віктор Гнатович читав спецкурси з фізики Сонця, сонячної активності, керував педагогічною практикою, курсовими та дипломними роботами студентів. Є автором 150 наукових робіт, зокрема: "Солнечная корона и корпускулярное излучение в межпланетном пространстве", 1965 (у співавторстві). Підготував рукопис історії кафедри астрономії фізичного факультету Київського університету і розділ зі спостережень сонячних затемнень, які надруковано в монографії "175 років Астрономічній обсерваторії Київського університету", 2020 (у співавторстві).

Віктор Гнатович Іванчук був членом Міжнародної Астрономічної Співки (1970), автором низки статей з астрономічної тематики у двох виданнях УРЕ та малій космічній енциклопедії.

Помер 18 травня 2022 р. у м. Києві, похований на Байковому цвинтарі, ділянка № 51.

В. М. Єфіменко